

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИГА ФАОНИНГ ОЛИЙ МУКОФОТИ — “AGRICOLA” МЕДАЛИ ТОПШИРИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 6 октябрь куни БМТнинг Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти (ФАО) бош директори Цюй Дунъюни қабул қилди.

ФАО раҳбари Бутунжаҳон пахта кунига бағишланган халқаро конференция ҳамда денгизга чиқиш имкони бўлмаган ривожланаётган мамлакатларнинг аграр ва озиқ-овқат тизимларини ривожлантиришга

бағишланган иккинчи форумда иштирок этиш учун юртимизда бўлиб турибди.

Ўзбекистон билан БМТнинг мазкур нуфузли тузилмаси ўртасида озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш ва

қишлоқ хўжалигини ривожлантириш бўйича стратегик шериклики янада мустаҳкамлаш масалалари муҳокама қилинди.

Сўнгги йилларда амалий ҳамкорлик доирасида эришилган натижалар

мамнуният билан қайд этилди. Янги беш йиллик дастур қабул қилинди. Айни пайтда 27 та қўшма лойиҳа фаол босқичга кирган.

Ўзбекистон илк бор 2028 йилдан 2029 йилгача бўлган давр учун ФАО Кенгаши таркибига сайланди. 7 октябрь куни Тошкентда денгизга чиқиш имконияти бўлмаган мамлакатлар учун Агроинновациялар хаби ишга туширилади.

Учрашув давомида янги ҳамкорлик дастурини самарали амалга ошириш, қишлоқ хўжалигини рақамлаштириш ва соҳага сунъий интеллект технологияларини жорий этиш, иқлим молияси маблағларини жалб қилиш, тажриба алмашиш ҳамда мутахассислар тайёрлаш каби йўналишларда истиқболли қўшма лойиҳалар портфелини ишлаб чиқишга алоҳида эътибор қаратилди.

Самимий мулоқот якунида Цюй Дунъюй Ўзбекистон Республикаси Президентининг озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш, қишлоқ ва сув хўжалигини ривожлантириш соҳаларидаги ташаббуслари ва эришган ютуқларининг юксак эътирофи сифатида давлатимиз раҳбарига ФАОнинг олий мукофоти — “Agricola” медалини топширди.

БМТнинг ФАО ташкилоти томонидан 1977 йилда таъсис этилган “Agricola” медали очликка барҳам бериш ва озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш каби умуминсоний мақсадларга эришиш йўлида фидойилик кўрсатган атоқли арбобларга берилади.

ЎЗА

ЭХТИЁЖМАНД ОИЛАЛАРНИ ҚўЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ҚўЛАМИ КЕНГАЙТИРИЛАДИ

Президент Шавкат Мирзиёев куз-қиш мавсумида аҳолини, айниқса, эҳтиёжманд оилаларни ижтимоий ҳимоя қилиш бўйича таклифлар тақдироти билан танишди.

Дунёдаги геосиёсий кескинлик, энергия ресурслари ва хомашё нархларининг ўсиши, таъминот ва логистика занжирларидаги узилишлар кўплаб мамлакатларда инфляция босимини кучайтирмоқда. Бундай шароитда аҳоли харажатларини энгиллаштириш ва муҳтож оилаларга манзилли ёрдам кўрсатиш алоҳида аҳамият касб этади.

Тақдиротда электр энергияси, газ, кўмир ва коммунал хизматлар учун тўловлар бўйича амалдаги қўллаб-қувватлаш механизмларини кенгайтириш масалалари кўриб чиқилди.

Хусусан, иситиш мавсумида газлашмаган ҳамда газ етиб бормаган ҳудудларда электр энергияси бўйича базавий меъёрни 200 киловатт-соатдан 350 киловатт-соатга ошириш таклифи маъқулланди.

Декабрь ойида эҳтиёжманд оилаларга бир марталик моддий ёрдам ажратиш масаласини кўриб чиқиш таклиф қилинди.

Шунингдек, Ижтимоий реестрга кирмаган эҳтиёжманд оилаларнинг электр энергияси, газ, кўмир ва коммунал хизматлар харажатларини қоплашда оиланинг ҳар бир аъзосига қўлланиладиган даромад мезонини 1 миллион 430 минг

сўмгача ошириш таклифи кўриб чиқилди. Натижада қўллаб-қувватлаш қамрови яна 166 минг оилга кенгайди.

Электр энергияси ва газ бўйича базавий меъёрдан ортқ истёмоли харажатларининг бир қисmini қоплаш мuddатини 2028 йил 1 апрелгача узайтириш таклиф қилинди. Бу чора билан бир йилда 470 минг оилани қамраб олиш назарда тутилмоқда. Шароити оғир маҳаллалардаги 3 мингта хонадонни иссиқлик жиҳатидан ҳимоялаш ва энергия тежовчи ускуналар билан таъминлаш ишлари ҳам давом эттирилади.

Давлатимиз раҳбари Ҳукуматга белгиланган ёрдам учун маблағларни ўз вақтида йўналтириш, эҳтиёжманд оилаларни аниқлашда манзиллилини таъминлаш ва ёрдам ҳар бир оилга етиб бориши устидан назоратни кучайтиришни топширди.

Шунингдек, энергия ресурсларини ишлаб чиқарувчи ҳамда етказиб берувчи корхоналар фаолиятини трансформация қилиш, бошқарув самарадорлигини ошириш, ортқича харажатлар ва тармоқлардаги йўқотишларни қисқартириш бўйича ҳам қатор кўрсатмалар берилди.

ЎЗА

Буюк ўзбек йўли

БИЛИМ ВА МАЛАКА — МИЛЛИЙ ЮКСАЛИШНИНГ АСОСИЙ КАПИТАЛИ

БИРИНЧИ МИЛЛИЙ ДАСТУР ШАРҲИ

Ватанимиз мустақиллигининг 35 йиллигига бағишланган тантанали маросимда миллий тараққиётимизнинг янги босқичида билим ва малакани мамлакатимизнинг келгуси тараққиётини таъминлайдиган асосий капиталга айлантириш устувор вазифа сифатида белгилаб берилди. Ушбу эзгу ғоя янги Ўзбекистон тараққиёт фалсафасининг мазмун-моҳиятини ўзида мужассам этган десам, янгилишмаган бўламан.

“Биз таълим билан бир қаторда илм-фан, замонавий технология ва инновацияларни ҳам тараққиётимизнинг ҳал қилувчи омили деб биламиз”, дея таъкидлади Президентимиз.

Алишер Навоий илми инсонни камолот сари етакловчи, жаҳолатни бартараф этиб, маънавий оламни ёритувчи буюк куч сифатида тараннум этган. Унинг:

Жаҳолатдан илму йироқ қилгай,
Билим ила кўнглинг чароғ қилгай
деган ҳикмати бутун ҳам аҳамиятини йўқотгани йўқ. Миллатимизнинг икки фидойиси илгари сурган бу даъваткор фикрлар ҳар биримизни ёш авлод маърифати ҳақида қайғуришга чорлайди. Чунки бугунги замон талаби бундай: энди билимни эгаллашнинг ўзи кифоя эмас, уни таҳлил қилиш, янги ғояга айлантириш, технология билан уйғунлаштириш ҳамда инсон ва жамият манфаатига хизмат қилдириш ҳал қилувчи аҳамият касб этмоқда.

Инсоният цивилизациясининг энг буюк ютуқлари, аввало, инсон тафаккурининг юксалиши билан боғлиқ. Одам оловни ўзлаштирди, ёвузни кашф этди, табиат қонуниятларини англади, коинот сирларини ўрганди, электр ва компьютерни ихтиро қилди. Бугун эса сунъий интеллект инсон тафаккурининг имкониятлари билан янги технологик босқични бошлаб бермоқда.

Шубҳасиз, тамаддунинг асосий моҳияти билимнинг авлоддан авлодга ўтиши, янги билимга айланиши ва инсон ҳаётини ўзгартиришидир.

► Давоми 3-бетда

“ЛУКОЙЛ” КОМПАНИЯСИ ТОМОНИДАН АМАЛГА ОШИРИЛАЁТГАН ЛОЙИҲАЛАРНИНГ БОРИШИ БИЛАН ТАНИШИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев “Лукойл” компанияси асосчиси Вагит Алекперовни қабул қилди.

Вагит Алекперов давлатимиз раҳбарига компания томонидан Ўзбекистон энергетика тармоғида амалга оширилаётган лойиҳаларнинг жорий ҳолати ҳақида батафсил ахборот берди. Геология-қидирув ишларини олиб бориш ва истиқболли уг-леводород конларини ўзлаштириш, нефть

маҳсулотлари чакана савдоси тармоғини ривожлантириш лойиҳалари шулар жумласидан.

Компаниянинг мамлакатимиздаги фаолиятини кенгайтириш бўйича режалар ҳам кўриб чиқилди.

ЎЗА

ИЧИРО ХИРОСАВА: “ОСИЁ ЎЙИНЛАРИДА ЎЗБЕКИСТОН ҚИТЪАНИНГ ЕТАКЧИ СПОРТ ДАВЛАТЛАРИДАН БИРИ СИФАТИДА ЎЗ САЛОҲИЯТИНИ ТўЛА НАМОЁН ЭТДИ”

Нагоя шаҳри мэри Ўзбекистон делегациясининг XX Осиё ўйинларидаги ютуқлари ҳақида фикр билдирди.

Нагоя шаҳри мэри Ичиро Хиросава “Дунё” ААга берган интервьюсида Япониянинг Аичи префектурасидаги Нагоя шаҳрида ўтказилган XX Осиё ўйинларида ўзбекистонлик спортчилар эришган натижаларни юқори баҳолади:

— XX Осиё ўйинларида Ўзбекистон спорт делегациясининг ёрқин ва муваффақиятли иштироки муносабати билан Нагоя шаҳри аҳолиси номидан самимий табрикларини изҳор этаман.

Ушбу мусобақаларда Ўзбекистон спортчилари кураш, академик эшак эшиш, кану ва бошқа кўплаб спорт турларида юксак натижаларга эришиб, Осиёнинг етакчи

спорт давлатларидан бири сифатида ўз салоҳиятини тўла намоён этди.

Спортчиларнинг шижоат ва ғайратга бой харакатлари, 21 та олтин, 25 та кумуш ва 24 та бронза медални қўлга киритиши кўплаб томошабинларда катта таассурот қолдириб, мусобақаларнинг янада кўтаринки руҳда ўтишига катта ҳисса қўшди.

Сўнгги йилларда Ўзбекистонда спортни ривожлантириш борасида эришилаётган ютуқлар алоҳида эътиборга лойиқ бўлиб, халқаро майдонда муваффақиятли иштирок этаётган кўплаб юқори салоҳиятли спортчиларни етиштиришга хизмат қилмоқда.

► Давоми 2-бетда

Қишлоқ хўжалигида етиштирилаётган ҳосил ортида нафақат деҳқон меҳнати, балки йиллар давомида тўпланган илмий тажриба, селекция изланишлари, агротехнологик тавсиялар ва замонавий инновациялар ҳам туради. Бугунги иқлим ўзгариши, озиқ-овқат хавфсизлиги, тупроқ унумдорлиги, сув тақчиллиги ва бозор талаблари каби мураккаб масалаларни илм-фансиз ҳал этиб бўлмайди. Шу маънода, аграр илм-фан мамлакат қишлоқ хўжалигининг келажагини белгилайдиган, ишлаб чиқариш самарадорлигини оширадиган ва тармоқни янги босқичга олиб чиқадиган асосий кучлардан биридир.

АГРАР ИЛМ-ФАН ВА ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТ БАРҚАРОР ТАРАҚҚИЁТНИНГ ЭНГ МУҲИМ ТАЛАБИ

Ўзбекистонда аграр соҳани ривожлантириш давлат сиёсатининг муҳим йўналишларидан бири сифатида белгиланган. Илмий тадқиқотларни ишлаб чиқариш билан интеграциялаш, илмий ишланмаларни тижоратлаштириш, агрокластерлар, кооперативлар, фермер ва деҳқон хўжаликлари ҳамда томоққа ер эгаллари инновацияларни етказиш бўйича

кенг қўламли ишлар қилинмоқда. Бунда илм-фан фақат лаборатория ёки илмий мақола доирасида қолиб кетмай, далаининг ўзида, иссиқхонада, богда, чорвачилик мажмуасида ва қайта ишлаш корхонасида ўз самарасини кўрсатиши муҳим.

► Давоми 4-бетда

Янги Ўзбекистон

www.yuz.uz yuz_official yuz.uz_news yuz.uz_news

Биринчи миллий дастур — билим ва малакани келгуси тараққиётимизнинг асосий капиталига айлантириш.

Буюк ўзбек йўли

Билим ва малака — миллий юксалишнинг асосий капитали

Биринчи миллий дастур шарҳи

2026 йил 7 октябрь, 207-сон

Бекзод НАРИМОНОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлисининг Инсон
ҳуқуқлари бўйича вакили
(Омбудсман) ўринбосари, юридик
фанлар доктори

Бошланиши 1-бетда

Учинчи Ренессанснинг энг катта таянчи

Янги Ўзбекистон фалсафаси замирида инсон қадрини улуғлаш, халқ билан мулоқотни давлат бошқаруvinининг муҳим мезонига айлантириш ва ислохотлар самарасини ҳар бир маҳалла, ҳар бир хонадон ва ҳар бир фуқаронининг кундалик ҳаётида акс эттиришдек теран ғоя муассам.

Бугун минглаб маҳаллаларимизга янги Ўзбекистоннинг янги қиёфаси ва янгича тафаккури кириб бормоқда. Илгари мамлакатимиз иқтисодиётига йилга 2-3 миллиард доллар хорижий инвестиция жалб қилинган бўлса, бугун ушбу кўрсаткич 40-50 миллиард долларга етмоқда.

Шу маънода, сўнгги ўн йилликда мамлакатимизда амалга оширилган кенг қўлмали ислохотларнинг моҳияти ва стратегик аҳамиятини чуқур англаш учун илм-фан ва таълим тизимида ўз берган ўзгаришларга назар ташлашнинг ўзи kiffo.

Зеро, мазкур янгиланишлар тасодифий эмас. Улар янги Ўзбекистонни барпо этишнинг узоқ муддатли мақсад ва вазифаларига уйғун стратегик қарорлар, изчил ислохотлар ҳамда давлатимиз раҳбарининг таълим-тарбия ва илм-фан соҳасини сифат жиҳатидан янги босқичга олиб чиқашга қаратилган доимий эътибори ва алоҳида меҳрининг манتيқий натижасидир.

Дунё ҳамжамиятида муносиб ўрин эгаллаш, глобал рақобат муҳитида тараққиёт йўлиминини ишонч билан давом эттириш учун бизга, энг аввало, билимли, келажак касбларини пухта эгаллаган, креатив фикрлайдиган янги авлод мутахассислари керак. Зеро, замон ўзгариши сари меҳнат бозори ҳам, таълимнинг вазифаси ҳам трансформация жараёнини бошдан кечирмоқда.

Шу боис, мамлакатимиз таълим тизимидаги ислохотлар жамиятнинг устозга ва маърифатга муносабатини ҳам тубдан ўзгартирди. Муаллимнинг жамиятдаги обрў-эътиборини тиклаш, меҳнатини муносиб қадрлаш ва даромадини изчил ошириб бориш бу жараённинг муҳим таркибий қисмига айланмоқда.

Эътиборлиси, ўтган ўн йилда аҳоли сони 8 миллионга кўпайгани ҳолда боғча қамрови 78 фоизга етказилди. Мактабларда 1,5 миллион қўшимча ўқувчи ўрни очилди. Президент, ижод ва ихтисослашган мактабларнинг ташкил этилгани фарзандларимизга етакчи хорижий таълим масканларидагидан кам бўлмаган даражада чуқур билим олиш учун кенг имкониятлар эшигини очди.

Мустақиллик арафасида Янги Ўзбекистон университетини, Низомий Ганжавий номидаги Ўзбекистон Миллий педагогика университети, Ўзбекистон миллий кутубхонасининг мухташам бинолари очилди.

Бундан ташқари, ёшларнинг хорижий тиллар ва касб-хунарларни эгаллаши учун ҳам муносиб шароит яратилмоқда. Бу, аслида, ёшларга дунё билан мулоқот қилиш, билим ва тажриба алмашиш, ўз салоҳиятини халқаро миқёсда намойн этиш имкониятини бериш демакдир.

Олий таълим учун яратилаётган имкониятлар ҳисобига ҳозир талабалар сони 1 миллион 600 мингга етди. Ёшларнинг билим олишга иштиёқи кучайди. Ота-оналар учун фарзандини олий маълумотли қилиш эришиш мумкин бўлган аниқ мақсадга айланди.

Айниқса, талабаларнинг ярмидан кўпини хотин-қизлар ташкил этаётгани ўзига хос воқеадир. Зеро, аёлнинг таълим олиши — бир инсоннинг эмас, бутун бир авлоднинг интеллектуал келажакига қўйилган сармоа. Маърифатли қиз — билимли она, бу эса, ўз навбатида, билимли авлод, пировардида маърифатли жамият демакдир.

Шунингдек, 2025 йил якунларига кўра, Ўзбекистоннинг 7 та олий таълим муассасаси QS World University Rankings, 4 таси Times Higher Education World University Rankings, 59 таси эса THE Impact Rankings халқаро рейтингларига киритилди. Бу кўрсаткичлар мамлакатимизни Марказий Осиё ва Кавказ минтақасида мазкур рейтинглар бўйича етакчи давлатлардан бирига айлантирди. Ушбу натижалар янги Ўзбекистонда инсон капиталига сармоа киритиш, илм-фан ва таълимни давлат сиёсатининг устувор йўналиши сифатида ривожлантириш ўзининг амалий самарасини бераётганини яққол намойн этмоқда.

Бу эса юртимизга инвестициялар билан бирга илгор технологиялар, замонавий билим ва бошқарув тажрибаси, янги ишлаб чиқариш маданияти ҳамда иқтисодий имкониятлар кириб келяпти дегани. Натижада ислохотлар инсоннинг билими ва малакаси, меҳнат салоҳияти ва ҳаёт сифатида намойн бўлаётганини кўрсатади.

Шу маънода, Президентимизнинг таълим ва илмга меҳри ҳамда эътиборини миллатнинг интеллектуал келажакига қўйилаётган пойдевор сифатида англаш лозим. Чунки янги Ўзбекистоннинг илмли авлоди улкан қийматга эга инсон капиталидир.

Умуммиллий ҳаракат

Билим олиш фақат мактаб ёки университетнинг вазифаси эмаслигини тушуниб турибмиз. У инсон ҳаётининг муайян даврида эмас, балки бутун умр давом этадиган жараён. Бугун тез ўзгараётган дунёда бир марта эгалланган билимнинг ўзи kiffo қилмайди. Янги касблар, янги технологиялар, янги ижтимоий муносабатлар инсондан мунтазам ўрганиш, ўз устида ишлаш ва кўникмаларини янгиллаб боришни талаб этмоқда.

Аслида, билимга эҳтиёжнинг инсон умри давомида сақланиши тараққий этган жамиятнинг муҳим белгиларидан. Шу маънода, таълимнинг ҳақиқий мақсади инсонни фақат бир касбга тайёрлаш эмас, балки уни бутун умр давомида ўрганиш ва ўзгаришга қодир шахс сифатида шакллантиришдир.

Бугун боғча ва мактаб ёшидаги болалардан тортиб, катта ёшдагиларга қадар турли авлод вакиллариининг илм ўрганиши, янги касб ва замонавий кўникмаларни эгаллаш тизими шакллантиришда.

га интилаётгани бежиз эмас. Бу интилишни мамлакатимизнинг энг чекка ҳудудларида ҳам қўриш мумкин.

Таътил кунларида Бахмал туманидаги чекка қишлоқлардан бирида бўлганимизда, ёзинг иссиқ кунларига қарамай, ёшларнинг хорижий тиллар, математика каби фанлар бўйича ташкил этилган тўғрақларда кун давомида машғул бўлиб, ўз билими ва кўникмаларини оширишга интилаётганига гувоҳ бўлдим. Бу оддий манзара эмас, менимча. Чунки бир вақтлар қўшимча таълим, хорижий тил ёки замонавий касб ўрганишга асосан йирик шахарларга хос имконият сифатида қаралган бўлса, бугун бундай эҳтиёж чекка қишлоқларда ҳам тобора кучайиб бормоқда.

Мазкур тенденцияни рақамлар аниқ кўрсатиб турибди. Хусусан, 2025/2026 ўқув йили бошида мамлакатда 551 та нодавлат умумий

ўрта таълим муассасаси фаолият юритган. Нодавлат умумий ўрта таълим муассасаларида тахсил олаётган ўқувчилар сони 2016/2017 ўқув йилидаги 5309 дан 2025/2026 ўқув йилида 157 минг 471 нафарга етди. Бу қарийб 30 баробар ўсиш демакдир.

Шу маънода, ёшларнинг шахсий ривожланишга интилишини бугун бемалол умуммиллий ҳаракат деб аташ мумкин. Замонавий тил билан айтганда, ўз устида ишлаш, янги тил ва касб ўрганиш, замонавий кўникмаларни эгаллаш оддий тренддан кўра кенгроқ мазмун касб этмоқда. Бу — янги ҳаёт тарзи, янги тафаккур маданияти, энг муҳими, инсон ўз келажакини ўзи яратиши мумкинлигига ишончининг кучайиши.

Мустаҳкам пойдевор

Инсоннинг билим олишга муносабати, фикрлаш қобилияти ва янги кўникмаларини ўзлаштириш салоҳияти пойдевори айнан мактабгача таълим даврида шакллана бошлайди.

Бинобарин, 6 ёшли тайёрлов гуруҳларига болалар қамровини қисқа муддатда 100 фоизга етказиш вазифасининг белгиланиши стратегик аҳамиятга эга. Бунда хусусий боғчалар ташкил этиш бўйича имтиёزلарни сақлаб қолиш орқали таълим хизматларини кенгайтириш ва ота-оналар учун танлов имкониятини таъминлаш ҳам назарда тутилмоқда. Бугун

қайд этди. ИХТТ ҳам 2022–2025 йиллар оралиғидаги 83 балли ўсишни иштирокчилар орасидаги энг катта ўсишлардан бири сифатида қайд этган.

Бироқ PISA натижалари бизга олдимизда турган вазифаларни ҳам кўрсатади. Энг муҳими, Президентимиз таъкидлаганидек, халқаро баҳолаш дастурларида иштирок этиш энди айрим мактаблар ёки алоҳида тадқиқотлар доирасидаги жараён бўлиб қолмайди. Барча мактабларни халқаро баҳолаш дастурлари билан тўлиқ қамраб олиш вазифаси

Президентимиз юртимиздаги техникумларда халқаро таълим стандартларини жорий этиш, ёшларимизни юқори даромадли касбларга ўқитишни йўлга қўйиш ва қамровни 1 миллионга етказиш орқали янги Ўзбекистонда касб эгалламаган бирорта йигит-қиз қолмаслигига эришиш вазифасини белгилаб берди. Бунинг замирида ёшларга ҳаётда ўз ўрнини топиш имкониятини бериш эзгу мақсади мужассам.

таълим сифатини баҳолашда ағона ва холис мезонларни шакллантиради.

Тарихий бурилиш остонасида

Бугун инсоният бир вақтнинг ўзида бир нечта улкан хавф билан юзма-юз турибди. Иқлим ўзгариши, сув ва озиқ-овқат хавфсизлиги, энергетика, киберхавфсизлик, демографик жараёнлар, янги технологиялар ва сунъий интеллект — буларнинг ҳар бири нафақат янги ечимларни, балки янги билим, янги тафаккур ва янгича касбий кўникмаларни талаб этмоқда.

Илгариги бир авлод эгаллаган билим кейинги авлод учун етарли таянч бўлиб қизмат қилган бўлса, бугун билимнинг яроқлилик муддати қисқариб бормоқда. Шу боис, замонавий инсон учун мунтазам ўрганиш қобилияти энг муҳим кўникмалардан бирига айланмоқда.

Бугун инсоният яна бир тарихий бурилиш остонасида турибди. Сунъий интеллект инсон тафаккурининг имкониятларини рақамли муҳитда кенгайтиришга хизмат қилаётган янги восита сифатида намойн бўлмоқда. У ахборотни излаш, таҳлил қилиш, таржима, моделлаштириш, дастурлаш, илмий изланиш ва ижодий жараёнларнинг қўллаб қўллашга кириб келмоқда.

Шу маънода, биз шартли равишда сунъий интеллектгача бўлган ва сунъий интеллект кенг қўлланаётган давр ўртасидаги улкан цивилизацияон ўзгариш жараёнини бошдан кечирмоқдамиз. Аммо тарих бизга бир ҳақиқатни ўргатган: технология инқилобнинг ҳақиқий қиймати инсоннинг ундан қандай мақсадда фойдаланиши билан белгиланади.

Президентимиз нутқида АТ, сунъий интеллект ва креатив иқтисодиёт каби йўналишларни ривожлантиришга янгича суръат бошланган таъкидланди. Айни жараён доирасида 10 миллион ёшга келган олий таълим мақсадда фойдаланиши билан белгиланади. Президентимиз нутқида АТ, сунъий интеллект ва креатив иқтисодиёт каби йўналишларни ривожлантиришга янгича суръат бошланган таъкидланди. Айни жараён доирасида 10 миллион ёшга келган олий таълим мақсадда фойдаланиши билан белгиланади.

тайёрлаш демакдир. Зеро, глобал рақобат тобора билим, малака, технология ва креативлик салоҳияти агрофида кечмоқда.

Бу жараёнда ёшларнинг салоҳиятини янги ғояларни яратиш ва иқтисодий қийматга айлантириш ҳам муҳим. Президентимиз таъкидлаганидек, “Ёшларимизнинг салоҳиятини тўлиқ рўёбга чиқаришда стартап, венчур ва сунъий интеллектни ривожлантириш устувор йўналишга айланади”. Бу ёндашув ёшларни креатив иқтисодиётнинг фаол субъекти сифатида шакллантиришга хизмат қилади.

Президентимиз юртимиздаги техникумларда халқаро таълим стандартларини жорий этиш, ёшларимизни юқори даромадли касбларга ўқитишни йўлга қўйиш ва қамровни 1 миллионга етказиш орқали янги Ўзбекистонда касб эгалламаган бирорта йигит-қиз қолмаслигига эришиш вазифасини белгилаб берди. Бунинг замирида ёшларга ҳаётда ўз ўрнини топиш имкониятини бериш эзгу мақсади мужассам. Айниқса, техникумларда халқаро таълим стандартларининг жорий этилиши касбий таълим олдида янги талабларни қўйди.

Шунингдек, Президентимиз ташаббуси билан йўлга қўйилган “Иккинчи имкон” лойиҳаси инсонларнинг ёндашувининг амалий ифодасидир. Унда жазони ижро этиш муассасаларида жазо муддатини ўтаётган ёшларнинг ижтимоий ҳаётга тез мослашишини таъминлаш мақсадида замонавий касб ва кўникмаларга эга бўлишга қаратилган комплекс ёндашув назарда тутилган.

Ўқинида Қашқадарё вилоятидаги ёпиқ муассасаларга миллий превентив механизм доирасида Омбудсман хузуридаги жамоатчилик гуруҳлари билан мониторинг таърифлари доирасида ушбу лойиҳанинг том маънодаги инсон қадрни лойиҳасига айланиб бораётганига гувоҳ бўлдик.

Энг муҳими, бу ерда ёшларга шунчаки бўш вақтининг мазмунли ўтказиш ёки бирор хўнарни ўргатиш эмас, замонавий ҳаёт ва меҳнат бозорида ўз ўрнини топиш учун зарур бўлган янги билим ва кўникмаларни эгаллаш имконияти яратилмоқда. Улар АТ, рақамли кўникмалар, хорижий тиллар ва меҳнат бозорида талаб юқори бўлган бошқа замонавий касб ҳамда мутахассисликларни ўрганиб, янги ҳаёт йўлини қуришга тайёрларлик кўрмоқда.

Бу жуда муҳим. Чунки жиноят йўлига қайта кириб қолмаслиги учун уларнинг ҳаётда ўз ўрнини топиш, қонуний меҳнат орқали ўз келажакини қуриши ва жамиятда муносиб ўрин эгаллаши ниҳоятда долзарб. Бунинг учун эса инсонга фақат озолиқнинг ўзи эмас, янги ҳаёт қуриш учун зарур билим, касб, кўникма ва ишонч ҳам керак.

Шу маънода, “Иккинчи имкон”нинг энг катта қиймати инсонга фақат кечати кунидан ғош кечини эмас, балки эртанги кунга тайёрларлик қўриш имкони берилишидир. Касб эгаллаётган, АТ ва рақамли технологияларни ўзлаштираётган, хорижий тил ўрганаётган ёш ўз келажакини қутиб ўйтайди. Унинг учун зарур бўлган салоҳиятини бугундан шакллантиради.

Президентимиз илгари сураётган “Ҳеч ким ўз муаммолари билан ёлғиз қолмаслиги керак” деган улутвор ғоянинг моҳияти ҳам шунда. Инсонни фақат қилган хатоси билан эмас, унинг ўзгариши, ўрганиши, меҳнат қилиш ва жамиятга фойда келтириш салоҳияти билан ҳам кўра билиш инсон қадрини улуғлашнинг юксак ифодасидир.

Умуман олганда, касб-хунарни эгаллашга рағбат инсон ҳаётида ўз қобилиятини англаш ва уни ижтимоий-иқтисодий қийматга айлантиришга хизмат қилмоқда. Қар бир ёш ўз истеъдоди ва қизиктишини қашф этиши, уни муайян касбий маҳоратга айлантириши ва ўз меҳнати орқали муносиб ҳаёт қуриши учун зарур шароитга эга бўлиши керак.

Алишер ШУКУРОВ,
қишлоқ хўжалиги вазири ўринбосари,

Акмал ШАМСИЕВ,
вазирлик бошқарма бошлиғи

Бошланиши 1-бетда

Академик мактаблар

Аграр соҳада илмий муассасалар фаолиятини такомиллаштириш, замонавий лабораториялар ташкил этиш ва халқаро ҳамкорликни кенгайтиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Илмий тадқиқотларда иқлим ўзгаришига чидамли янги нав ва дургайлари яратиш, сув ва ресурс тежамкор технологияларни кенг жорий қилиш, тупроқ унумдорлигини сақлаш ва ошириш, агробиотехнология ҳамда селекция ишларини такомиллаштириш, ўсимликлар ва ҳайвонлар касалликларига қарши инновацион ечимларни ишлаб чиқиш, рақамли қишлоқ хўжалиги технологияларини амалиётга татбиқ этиш асосий вазифалардан ҳисобланади.

Сўнгги йилларда кузатилаётган иқлим ўзгариши оқибатларини юмшатиш, аҳолининг озиқ-овқатга талабини қондириш, аграр соҳада илм-фаннинг ўрнини юксалтириш ҳамда инновацион фаолиятни бошқариш ва тартибга солишни ягона тизимини яратиш мақсадида Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги фанлари академияси ташкил этилди. Академия атрофида илмий муассасалар, олий таълим ташкилотлари ва ишлаб чиқариш субъектларини бириктириш, тадқиқот натижаларини амалиётга яқинлаштириш учун янги имкониятлар шаклланимоқда.

Академия ҳузурида “илм-фан, таълим ва ишлаб чиқариш” интеграциясини мустаҳкамлаш, илмий тадқиқот ишларига иқтидорли ёшларни кенг жалб этиш, академик илмий мактабларни ривожлантириш ва юқори маънавий илмий кадрларни тайёрлаш бўйича “академик мактаблар” фаолияти йўлга қўйилмоқда. Бунинг асосий мақсади қишлоқ хўжалиги учун юқори салоҳиятга эга мутахассисларни тайёрлашнинг узлуксиз ва самарали тизимини шакллантириш, олий таълимда тахсил олаётган иқтидорли талабаларни ўқиш давридан бошлаб “устоз-шогирд” тамойили асосида илмий тадқиқот ишларига жалб этишдан иборат.

Пахтачилик илм-фани мутлақо янги инновацион босқич сари одимламоқда. Илк бор хорижий гўза навлари синовларининг самарали натижалари асосида кўсак курти ва гербицидга бардошлилик хусусиятларини маҳаллий навларга қисқа муддатларда ўтказиш бўйича биотехнологик тадқиқотлар йўлга қўйилди. Чатиштириш орқали олинган F1 дургайларида фитотронг иссиқхона мажмуида иккинчи марта беккросс чатиштириш ишлари амалга оширилмоқда.

Бундай изланишлар натижасида ишлаб чиқаришга янги генетик асосга эга, юқори ҳосилдорлиги 60-70 центнергача, тезпишарлиги 110-115 кун, тола чиқими 40 фоиздан юқори бўлган, сифати баянли, кўсак курти ва глифосатга бардошли, вилгта чидамли тизма ҳамда навларни жорий этиш имконияти кенгаймоқда. Бу эса пахта хомашёси ҳосилдорлигини 15-20 центнер, тола чиқимини 3-5 фоиз ошириш, бегона ўтларга қарши курашда қўл меҳнатини камайтириш ва кўсак куртига қарши кимёвий кураш чораларини қисқартиришга хизмат қилади.

Шинжон усули

Хитойнинг Шинжон усули, асосан, қўшқатор экиш, плёнка остида етиштириш, томчилатиб сугориш ва юқори кўчат қалинлигига асосланган агротехнологик комплекслар. Ўзбекистонда бу усулни маҳаллий тупроқ-иқлим шароитларига мослаштириш бўйича ўтган йили тажриба тариқасида 100 минг гектар майдонга чигит екилди. Айрим хўжаликларда мазкур технология асосида 70-80 центнергача ҳосил олинди. Жорий йилда эса 305 минг гектар майдонда Шинжон усулида пахта парваришланди.

Мазкур технология Ўзбекистон шароитида фақат хорижий эмас, балки маҳаллий гўза навларини ҳам юқори самарали интенсив агротехнология асосида етиштириш имконияти борлигини кўрсатмоқда. Унинг илмий асоси гўза ўсимлигининг озиқланиш майдони, кўчат қалинлиги, сув ва иссиқлик режимини оптималлаштиришга қаратилган.

Технологияда асосан 76×10 сантиметр қўшқатор экиш схемаси, гектарига 220-240 минг туп кўчат қалинлиги, плёнка остида етиштириш ва томчилатиб сугориш каби усуллар қўлланади. Қўшқатор ва юқори кўчат қалинлиги дала бирлигига тўғри келадиган ҳосил элементлари сонини оширади. Плёнка тупроқ намлигини сақлаш, ҳарорат режимини яхшилаш ва дастлабки ривожланишни тезлаштириш имконини беради. Томчилатиб сугориш эса сув ва минерал озукларини ўсимлиқнинг илдизига аниқ ўтказиш орқали сувдан фойдаланиш самарадорлигини оширади.

Шу билан бирга, Ўзбекистоннинг турли тупроқ-иқлим шароитларида нав, кўчат қалинлиги, сугориш ва ўғитлаш меъёри, этафон қўллаш, дефолиация, десикация ва ҳосилдорлик ўртасидаги мақбул нисбатларни аниқлаш, ўсимлиқнинг ўсув даврини бошқариш бўйича илмий тадқиқотлар ўтказилмоқда. Илмий ёндашувлар янги технологияни маҳаллий шароитга мослаштириш, ҳосилдорликни баҳолаш ва иқтисодий самарани ошириш имконини яратади.

Ғаллачиликда тезкор селекция

Кузги бугдой ва дуккакли дон экинлари селекцияси соҳасида Speed Breeding технологиясини қўллаш натижасида ёруғлик режими, ҳарорат, намлик ва бошқа муҳит омилларини сунъий бошқариш орқали ўсимликларнинг ўсиш ва ривожланиш даврини бир неча баробар қисқартириш, бир йилда бир неча марта авлод олиш имконияти яратилмоқда. Аньанавий селекцияга нисбатан янги навларни яратиш муддати 5-6 йилгача қисқариши мумкин.

Геном тахрирлаш йўналишида CRISPR/Cas9 усулида молекуляр-генетик тадқиқотлар йўлга қўйилди. Бугдой, арпа, маккажўхори, кунгабоқар ва помидорда салбий генотипларни эрта бракка чиқариш, функционал генлар

“Ўзбекистоннинг турли тупроқ-иқлим шароитларида нав, кўчат қалинлиги, сугориш ва ўғитлаш меъёри, этафон қўллаш, дефолиация, десикация ва ҳосилдорлик ўртасидаги мақбул нисбатларни аниқлаш, ўсимлиқнинг ўсув даврини бошқариш бўйича илмий тадқиқотлар ўтказилмоқда.

орқали касалликлар ва абнотик стрессларга чидамлиликни ошириш, дон сифати ва ҳосилдорлигини яхшилаш бўйича изланишлар қилинмоқда.

Жанубий деҳқончилик илмий-тадқиқот институтида Покистоннинг Файсалобод қишлоқ хўжалиги университети билан ҳамкорликда гибрид бугдой линиялари синовдан ўтказилмоқда. Гибрид бугдой уруғчилигини йўлга қўйиш, стерил оналик формаларини тайёрлаш ва маҳаллий оталик навларни танлаш бўйича тадқиқотлар давом этмоқда. Синовларда гибрид бугдойнинг ҳосилдорлиги 10 тоннагача бўлиб, сарик занг касаллигига чидамлилиги қайд этилмоқда.

Бу йўналишларнинг аҳамияти шундаки, ғаллачиликда ҳосилдорлик билан бир қаторда дон сифати, касалликларга чидамлилик, шўрланиш, курғоқчиликка мослашув

ва уруғлик материалнинг барқарорлиги ҳам хал қилувчи аҳамиятга эга. Илмий селекция озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашда узоқ муддатли кафолат вазифасини бажаради.

Сув устида шולי етиштирилмоқда

Бир вақтнинг ўзида ҳам балиқ, ҳам шולי етиштиришга қаратилган сув юзасида шולי ўстириш технологияси Фаргона, Тошкент ва Наманган вилоятлари шароитида синовдан ўтказилмоқда. Бунда мавжуд сув ҳавзаларида самарали фойдаланиш, агротехник тадбирлар харажатларини камайтириш, экологик

натижаларининг нафақат агротехник, балки иқтисодий ва ижтимоий аҳамияти борлигини кўрсатади. Маҳсулот сифати яхшиланса, унинг бозордаги қиймати, қайта ишлаш имконияти ва экспорт салоҳияти ҳам ортади.

Мевачиликда in-vitro лабораторияларида данак мевалилардан шафтоли, ўрик ва олхўри учун “Фортуна” ҳамда “Бест-1” пайвандтагларини кўпайтириш, лаборатория шароитида оналик материалларини тайёрлаш йўлга қўйилган. Бу технология соғлом кўчат материални кўпайтириш, касалликлар тарқалишининг олдини олиш ва интенсив боғдорчилик учун сифатли кўчат базасини шакллантиришда муҳим аҳамиятга эга.

Ягона занжир

Илмий муассасалар, олий таълим ташкилотлари ва ишлаб чиқариш корхоналари ўртасидаги ҳамкорлик мустаҳкамланиши инновацион йўлларни амалиётга тезроқ жорий этиш имконини бермоқда. Тошкент давлат аграр университетида талабаларнинг пахтачилик ва ғаллачилик бўйича билимларини мустаҳкамлаш, уларни касбий фаолиятга тайёрлаш ҳамда янги агротехнологиялар асосида пахта ва ғалла етиштириш қўнимчасига эга бўлган агрономларни тайёрлаш ва “устоз-шогирд” тизимини жорий этишга эътибор қаратилмоқда.

Замонавий агроном энди фақат экинни парвариш қилиш қондаларини биладиган мутахассис эмас. У тупроқ таҳлилинини ўқий олиши, сув сарфини ҳисоблаши, дрон орқали олинган маълумотларни таҳлил қилиши, ўсимлик касалликларини эрта аниқлаши, агротехнологиянинг иқтисодий самарасини баҳолаш олиши керак. Шу боис, таълим жараёнида назарий билим билан бирга лаборатория, тажриба майдони ва ишлаб чиқариш амалиётининг уйғунлиги муҳим.

Қишлоқ хўжалиги соҳасини барқарор ривожлантириш учун агроном мутахассисларга сувни тежайдиган сугориш технологиялари, замонавий қишлоқ хўжалиги техникаси ҳамда учувчисиз учиш аппаратларидан фойдаланган ҳолда пахта ва ғалла етиштириш ўргатилмоқда. Бу каби ёндашувлар ёш кадрларни меҳнат бозори талабларига мос тайёрлаш билан бирга илм-фан натижаларининг ишлаб чиқаришга кириб боришини тезлаштиради.

Рақамли қишлоқ хўжалиги

Аграр соҳада рақамлаштириш жараёни жадал суръатларда ривожланмоқда. Геоахборот тизимлари, масофадан туриб мониторинг қилиш, дронлар, сунъий интеллект элементлари, автоматлаштирилган сугориш тизимлари ва сенсор технологиялари ер ҳамда сув ресурсларидан самарали фойдаланиш имкониятини кенгайтиришмоқда.

Бу технологиялар экинлар ҳолатини тезкор баҳолаш, мониторинг қилиш, ҳосилдорлигини прогноزلаш, минерал ўғитлар ва сув сарфини оптималлаштириш ҳамда ишлаб чиқариш харажатларини камайтиришга хизмат қилмоқда. Илмий ёндашув билан рақамли воситалар бирлашганда, фермер қарорини тахминга эмас, аниқ маълумотга асосланиб қабул қилади.

“Технологияда асосан 76×10 сантиметр қўшқатор экиш схемаси, гектарига 220-240 минг туп кўчат қалинлиги, плёнка остида етиштириш ва томчилатиб сугориш каби усуллар қўлланади. Қўшқатор ва юқори кўчат қалинлиги дала бирлигига тўғри келадиган ҳосил элементлари сонини оширади. Плёнка тупроқ намлигини сақлаш, ҳарорат режимини яхшилаш ва дастлабки ривожланишни тезлаштириш имконини беради.

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги тизимида “Drop service” корхонаси ташкил этилди. Республика олиб келинаётган учувчисиз аппаратлар билан ушбу хизмат орқали ўсимликларни ўсув даврида озиқлантириш, касаллик ва зараркундаларга қарши кураш, дефолиация каби агротехник тадбирлар илмий асосда бажариляпти.

Аграр соҳада инновацияларнинг самарадорлиги уларнинг ишлаб чиқаришга жорий этилиши билан белгиланади. Шу мақсадда стартап лойиҳаларни қўллаб-қувватлаш, инновацион грантлар ажратиш, агротехнологик парклар ва инновация марказлари фаолиятини ривожлантириш бўйича қатор ташаббуслар амалга оширилмоқда.

Хитойнинг Янлин қишлоқ хўжалигида юқори технологиялар демонстрацион ҳудуд тажрибаси асосида Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги фанлари академияси ҳузурида Ўзбекистон — Хитой қишлоқ хўжалигида юқори технологиялар агротехнопарки ташкил этилди. Агротехнопаркда янги юқори авлодли уруғ, нав ва дургайлари яратиш,

синаш, интенсив боғдорчилик ва узумчилик, сабзавот экинлари, манзарали боғдорчилик, гулчилик, иссиқхоналар, чорвачилик, паррандачилик, асаларичилик ва балиқчилик бўйича демонстрацион ҳудудлар барпо этилади.

Бундай майдончаларнинг аҳамияти шундаки, фермер ёки тадбиркор янги технологияни фақат назарий эмас, балки амалдаги натижа орқали баҳолайди. Илмий ишланма тажриба майдонида синовдан ўтади, иқтисодий самараси ҳисобланади, кейин эса ишлаб чиқаришга кенг жорий этилади. Шу тариқа лабораториядаги ғоядан бозордаги маҳсулотгача бўлган занжир шаклланади.

Халқаро ҳамкорлик

Ўзбекистон аграр соҳада дунёнинг етакчи илмий марказлари, халқаро ташкилотлар ва ривожланиш институтлари билан ҳамкорликни кенгайтирмоқда. Бу ҳамкорлик илғор технологияларни ўзлаштириш, қўшма

тадқиқотлар ўтказиш, олимлар малакасини ошириш ва инновацион лойиҳаларни рўёбга чиқариш учун мустаҳкам замин яратмоқда.

Ортимиз шароитида ноанъанавий сабзавот экинларини интродукция қилиш ва маҳаллий шароитга иқлимлаштириш бўйича Жанубий Кореянинг AFASI ташкилоти, Хитой шиличилик илмий-тадқиқот институти, Филиппин халқаро шиличилик институти (IRRRI), Вьетнам дала экинлари илмий-тадқиқот институти, Малайзиянинг MARDI ташкилоти билан шиличиликда инновацион технологияларни жорий этиш, Грузия илмий-тадқиқот маркази билан узум кўчатчилиги, Беларусь Боғдорчилик институти билан резавор экинларни етиштириш соҳаларида ҳамкорликда илмий тадқиқотлар қилинмоқда.

Халқаро ҳамкорлиқнинг яна бир муҳим жиҳати — маҳаллий илмий мактаблар салоҳиятини оширишдир. Қўшма лойиҳалар орқали олимлар янги методикаларни ўзлаштиради, лаборатория базаси мустаҳкамланади, ёш тадқиқотчилар халқаро илмий муҳитга кириб боради. Бу эса миллий аграр илм-фаннинг рақобатбардошлигини таъминлашга хизмат қилади.

Аграр илм-фан ва инновациялар мамлакат қишлоқ хўжалигини янги босқичга олиб чиқишнинг энг муҳим омилларидан бирidir. Вазирлик тизимидagi 22 та илмий-тадқиқот институтида ўтган йил якуни бўйича соҳа олимлари томонидан қишлоқ хўжалиги экинларининг 60 тага яқин янги нав ва дургайлари яратилди. Уларнинг 40 та нави ишлаб чиқаришга жорий қилинди, 26 та нав давлат реестрига киритилди. Умумий қиймати 26,3 миллиард сўм бўлган 39 та илмий лойиҳа тижоратлаштирилди.

Соҳага оид илмий тажриба ва экспериментал тадқиқотлар қўламини кенгайтириш, аҳоли бандлигини таъминлаш ва даромадини оширишга қаратилган, вазирлик томонидан молиялаштирилган, хонадонбай усулда бажариладиган 13 та илмий тадқиқот лойиҳаси амалга оширилмоқда. Бундай лойиҳалар илм-фан натижаларини кичик хўжаликлар, томоққалар ва оилавий тадбиркорликка олиб кириш нуқтаи назаридан ҳам аҳамиятлidir.

Хулоса

Бугун Ўзбекистон қишлоқ хўжалигида илм-фаннинг ўрни тобора кенгаймоқда. Янги навлар яратиш, генетик тадқиқотларни ривожлантириш, сув тежовчи технологияларни жорий этиш, рақамли мониторингнинг йўлга қўйиш, илмий кадрлар тайёрлаш ва халқаро ҳамкорликни кучайтириш — буларнинг барчаси бир мақсадга, яъни самарали, рақобат-

Ислохот одимлари

Замонавий мактабда ўқувчи нафақат муайян билимларни ўзлаштириши, балки мустақил фикрлаши, ижодий ёндашиши, ахборот билан ишлаши ҳамда олган билимларини турли ҳаётий вазиятларда қўллаши муҳим аҳамият касб этади. Бундай юқори натижаларга эришиш эса, ўз навбатида, таълим мазмуни ва ўқув дастурлари билан бирга жараёни бевосита амалиётга татбиқ этидиган педагогнинг касбий тайёргарлиги ва маҳоратига боғлиқ. Шу маънода, бугун педагог кадрлар тайёрлашга шунчаки диплом бериш маросими эмас, балки замонавий мактаб учун зарур касбий компетенциялар, мослашувчан кўникмалар ва юқори масъулиятга эга мутахассисни шакллантириш жараёни сифатида қаралмоқда.

2026 йил 7 октябрь, 207-сон

БУГУННИНГ ПЕДАГОГИ: АУДИТОРИЯДАН КАСБГАЧА БЎЛГАН ЙЎЛ

Икромжон РАХИМОВ,
Низомий Ганжавий номидаги
Ўзбекистон Миллий педагогика
университети ўқув-услубий
бошқарма бошлиғи ўринбосари

Президентимиз ҳузурида шу йил 28 сентябрь куни таълим соҳасидаги ислохотларнинг навбатдаги вазифаларига бағишлаб ўтказилган тақдиротда ҳам мактаб таълими мазмунини янгилаш, янги авлод дарсликларини жорий этиш, педагогларни тайёрлаш ва малакасини ошириш, шунингдек, олийгоҳлар ва корхоналар, ташкилотлар ҳамкорлигида дуал таълимни самарали ташкил этиш каби қатор муҳим масалалар атрофича муҳокама қилинди.

Ушбу вазифаларнинг ҳар бири таълим сифатига тўғридан тўғри таъсир кўрсатади. Бироқ уларнинг умумий амалий самараси, аввало, янгиланган таълим мазмунини мактаб аудиторияси ва синфхонага маҳорат билан татбиқ эта оладиган янги авлод педагогларини тайёрлаш даражаси билан белгиланади. Чунки мактабдаги таълим натижаси фақат дарсликда нима ёзилгани ёки дастурда қандай мавзулар белгилангани билан эмас, балки

педагог шу мазмунни ўқувчига қандай етказиши ва унинг фикрлаш қобилиятини қай даражада ривожлантира олиши билан белгиланади.

Замонавий таълим олдида турган асосий вазифалардан бири ўқувчига фақат ахборот ва тайёр қоидаларни сингдириш билан чекланмайди. Унда мустақил фикрлаш, ижодкорлик, ахборотни таҳлил қилиш ва фарқлаш, мулоқот қилиш ҳамда ўз қарорини асослаб бера олиш кўникмаларини шакллантириш устувор ўринга чиқмоқда. Бундай замонавий ёндашув дарслик мазмунидан тортиб, дарсни ташкил этиш ва ўқувчи билимини баҳолашгача бўлган бутун мажмуани қайта кўриб чиқишни талаб қилади. Бироқ энг мукаммал янги дарслик ҳам таълим натижасини автоматик равишда ўзгартириб қўймайди. Ундаги топшириқлар, саволлар ва амалий топшириқларини ўқитувчининг дарсда қандай қўллаши ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Масалан, тайёр қоида ёки формуладagi билимини ёдлатиш билан ўқувчини шу қоида билан мустақил кашф этиш ва турли вазиятларда қўллашга йўналтириш ўртасида фарқ бор. Биринчи ҳолатда асосий эътибор маълумотни шунчаки ўзлаштиришга қаратилса, иккинчи ҳолатда билимини англаш, таҳлил қилиш ва амалда қўллаш муҳити вужудга келтирилади. Демак, таълим мазмуни ва дастурлари янгиланаётган бир шароитда педагогнинг дарсни режалаштириш, ўқувчини фаоллаш-

тириш ва унинг ривожланиш динамикасини таҳлил қилишга онд методик кўникмалари ҳам айнан ушбу ислохотлар суръатига мос равишда ривожланишни керак.

Бугунги мактабга қандай ўқитувчи керак? Бу саволга фақат “олий маълумотли мутахассис” деган анъанавий жавоб етарли эмас. Замонавий педагог ўз фанини чуқур билиши

билан бирга боланинг ёш ва индивидуал психологик хусусиятларини тушуниши, дарсни аниқ мақсадга йўналтирган ҳолда ташкил этиши, рақамли воситалардан унумли фойдаланиши ва фаолиятини доим танқидий таҳлил қила олиши лозим.

Шу нуқтаи назардан, педагог кадрлар тайёрлаш тизимига ёндашувда ҳам марказий савол ўзгармоқда. Энди гап фақат талаба қайси фанларни ўргангани, қандай имтиҳон топширгани ёки қандай диплом олгани ҳақида эмас. Энг муҳим ва ягона мезон у касбий педагогик фаолиятни мустақил ва сифатли бажаришга қай даражада тайёр эканидир.

Бўлажак ўқитувчи дарсни замонавий стандартлар асосида режалаштира оладими? Синфдаги ўқувчиларнинг турлича билим даражаси ва эҳтиёжларини фарқлай оладими? Ўзлаштиришдаги қийинчиликларни ўз вақтида аниқлаб, уларни баргараф этишнинг методик йўлларини таклиф эта оладими?

Назарий билимларни реал синфхона вазиятида қўллай оладими?

Педагогик таълим дастурларини такомиллаштиришда айнан ушбу саволлар асосий вазифа сифатида қўйилиши керак. Президентимизнинг 2025 йил 28 апрелдаги “Педагог кадрлар тайёрлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармонида педагог кадрлар тайёрлаш тизимини тубдан такомиллаштириш, педагогик таълим дастурларини халқаро тажриба ва стандартлар асосида янгилаш каби муҳим вазифалар белгилангани айнан шу йўналишдаги ислохотлар тизимли тус олаётганидан далолат беради.

Педагогик таълим дастурларини халқаро тажрибага мослаштириш ҳақида сўз кетса, уни хорижий адабиётларни ўқув режасига киритиш ёки чет тилида дарс ўтиш билан чеклаб бўлмайди. Халқаро тажрибанинг асосий қиммати ва аҳамияти таълим натижалари тўғри белгилаш, педагогик компетенцияларни босқичма-босқич ривожлантириш ва уларни ҳолис баҳолашнинг самарали усулларини ўрганишдадир. Масалан, танқидий фикрлаш, ижодкорлик, мулоқот ва жамоада ҳамкорликда ишлаш кўникмалари бугунги таълимнинг ўзатини ташкил этмоқда. Бундай кўникмаларни ўқувчида шакллантириш учун педагогнинг ўзи, аввало, уларни ривожлантирувчи методларни аъло даражада эгаллаган бўлиши зарур.

Педагог кадрлар тайёрлашда назария ва амалиёт ўртасидаги узвий боғлиқлигини таъминлаш стратегик аҳамиятга эга. Чунки ҳақиқий педагогик маҳорат маъруза тинглаш ёки методик қўлланмаларни ўқиш орқали шаклланимайди.

Шу жиҳатдан дуал таълим тизимининг ўрни жуда катта. У олий таълим муассасасидаги назарий тайёргарликни бевосита бўлажак иш жойидаги амалий фаолият билан жипслаштиради.

2026/2027 ўқув йилидан бошлаб мактабгача таълим соҳасида фаолият юритаётган ўрта махсус маълумотли педагоглар учун “5+1” модели асосида бакалаврлар тайёр-

лашни йўлга қўйиш ҳам айнан ушбу замонавий ёндашувнинг амалий ифодасидир. Мазкур моделда талаба беш кун бевосита таълим ташкилотида амалий фаолият юритади. Бир кун эса педагогика олий таълим ташкилотида назарий ва методик билимларни чуқурлаштиради. Бу ерда энг муҳим жиҳат талабанинг амалиётда бўлган вақти ҳажми эмас, балки шу вақтда у нечоғлиқ сифатли касбий тажриба ва кўникма орттирганидир. Талаба аудиторияда бола психологияси ёки баҳолаш усулларини ўрганса, иш жойида уларнинг реал ҳаётда қандай намоён бўлишини кузатади ҳамда амалда қўллайди.

Дуал таълимнинг асосий моҳияти — олий таълим ташкилоти ва иш берувчининг алоҳида-алоҳида эмас, балки ягона касбий тайёргарлик жараёнининг тенг ҳуқуқли ва масъулиятли иштирокчилари сифатида ҳаракат қилишида.

Президентимиз ҳузуридаги тақдиротда таълим жараёнида видеодарслар, анимациялар, аудиоматериаллар ва интерактив топшириқлардан фойдаланиш масалаларига алоҳида тўхталиб ўтилди. Бундай рақамли воситалар таълим мазмунини кўргазмали ва тушунарли етказиш, ўқувчининг дарсга қизиқишини ошириш имконини беради.

Бироқ рақамли ресурслар ва платформаларнинг мавжудлиги ўзидан-ўзи таълим сифати ошишини кафолатламайди. Асосий масала педагог ушбу ресурслардан қандай мақсадда ва қай даражада методик саводхонлик билан фойдаланишидадир. Масалан, аниқ фанлар бўйича рақамли восита формула ёки чизмани экранда намоиш этиш билан чекланмай, ўқувчига мураккаб қонунларни тушуниш ва турли муқобил ечимларни таққослашга хизмат қилиши керак. Демак, рақамлаштиришнинг энг муҳим омил компьютер ёки платформа эмас, балки педагогнинг рақамли компетенцияси. Шу сабабли рақамли педагогикани алоҳида фан сифатида эмас, балки барча фанини ўқитиш методикасининг ажралмас қисмига айлантириш зарур. Бунда сунъий интеллект воситаларидан масъулиятли фойдаланиш, ахборотнинг ишончлилигини текшириш ва рақамли хавфсизлик қоидаларига риоя этиш ҳам ўқитувчининг касбий тайёргарлиги таркибига кирди.

Таълимдаги ўзгаришларнинг яна бир устувор йўналиши ўқувчилар билимини баҳолаш усулларини модернизация қилишдир. Агар ўқувчидан мустақил фикрлаш ва билимни амалда қўллаш талаб этилса-ю, баҳолаш фақат фактик маълумотларни ёддан айтиб бериш орқали амалга оширилса, ўқитиш мақсади ва натижаси ўртасида номунасобиблик юзага келади.

Педагогнинг касбий ривожланишини баҳолашда ҳам фақат тест натижалари ёки малака ошириш курслари сертификати билан чекланмаслик лозим. Фани биллиш ва бошқаларга самарали ўргата олиш — ўзаро боғлиқ, ammo бошқа-бошқа педагогик кўникмалар. Педагогнинг дарсни ташкил этиш маҳорати, ўқувчилар билан мулоқот ўрнатилиши ва реал таълим натижалари асосий мезонга айланиши даркор.

Янги авлод дарсликлари, педагоглар малакасини ошириш, халқаро тажрибага асосланган дастурлар, дуал таълим, рақамлаштириш ва баҳолаш тизимини такомиллаштириш — буларнинг барчаси ягона тизимнинг қисмлари. Улар алоҳида-алоҳида эмас, балки бир-бирини тўлдирган ҳолда амалга оширилганда кутилган юқори самарани беради.

Таълим ислохотларининг пировард натижаси бажарилган тадбирлар сони билан эмас, балки мактабга кириб бораётган янги авлод педагогларининг касбий даражаси ҳамда улар тарбиялаётган, мустақил ва танқидий фикрлайдиган ўқувчиларнинг билими, ҳаётга тайёргарлик даражаси билан ўлчанади.

Бугунги глобаллашув ва тезкор ахборот алмашинуви даврида ёш авлоднинг билими ва салоҳиятини тўғри йўналтириш, бўш вақтини мазмунли ташкил этиш, ташаббусларини қўллаб-қувватлаш ҳамда жамиятдаги фаол иштирокини таъминлаш олий таълим олдидаги энг муҳим вазифалардан.

Акмал НАЗАРОВ,
Бухоро давлат университетининг
ёшлар масалалари ва
маънавий-маърифий ишлар
бўйича биринчи проректори

Бухоро давлат университетига ҳам ёшлар масалалари ва маънавий-маърифий ишлар ана шу ёндашув асосида ташкил этилиб, талабаларнинг таълим олиши билан бир қаторда бўш вақтини мазмунли ташкил этиш, ижодий ва интеллектуал салоҳиятини рўбга чиқариш, спорт билан мунтазам шугулланиш, ижтимоий ташаббусларини қўллаб-қувватлаш ва муаммоларини манзилли ҳал этишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Мазкур йўналишдаги ишлар тизимли мувофиқлаштирилган.

Университетимизда 2026/2027 ўқув йилида кундузги таълим шаклида 10 минг 194 талаба тахсил олмақда. Улар учун зарур ижтимоий ва маиший инфратузилмани ривожлантиришга катта эътибор қаратилган. Таълим жараёнини ташкил этиш учун 6 та ўқув биноси мавжуд бўлиб, уларнинг умумий қуввати 7360 ўринни ташкил этади. 7 та талабалар турар жойи, жумладан,

БУНЁДЖОР КУЧ

қарши мафқуравий иммунитетни шакллантириш, ватанпарварлик, маданият, маърифат, спорт ва соғлом турмуш тарзини тарғиб этиш каби қўллаб-йўналишларни қамраб олди. Беш муҳим ташаббус доирасида эса 521 тадбир ўтказилиб, ёшларнинг маданият ва санъат, спорт, ахборот технологиялари, китобхонлик ҳамда бандлик йўналишларидаги фаоллиги оширилди.

Ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этишда спортнинг ўрни беқеъс. Бухоро давлат университетига 2026 йил 12 сентябрга қадар 120 дан ортқ спорт тадбири ўтказилиб, ҳафтасига ўртача 7-8 та спорт тадбирини ташкил этиш тизими йўлга қўйилди.

Талабалар лигасида университетнинг йигитлар жамоаси 2024, 2025 ва 2026 йилларда кетма-кет учинчи марта чемпионлиқни қўлга киритди. Қизлар жамоаси эса иккинчи ўринни эгаллади. Талабаларимизнинг халқаро майдондаги иштироки ҳам эътиборга лойиқ. Жумладан, волейбол бўйича талабаларимиз халқаро мусобақаларда Ўзбекистон шарафини муносиб ҳимоя қилиб келмоқда.

Ёшларнинг спортга қизиқишини янада ошириш мақсадида чоршанба куни “Спорт куни”, пайшанба куни эса “Ёшлар куни” сифатида йўлга қўйилди. “Зиёрат велосмариони”, “Ректор кубоги” каби лойиҳалар ёшларни соғлом турмуш тарзига кенг жалб этмоқда.

“Янги Ўзбекистон талабалари олимпиадаси” республика финалида Бухоро давлат университетининг 77 талабаси иштирок этгани ҳам университетда спорт захирасини шакллантиришга берилётган эътибор натижасидир.

Ёшларнинг интеллектуал ва ижодий салоҳиятини рўбга чиқариш Бухоро давлат университетига ёшлар ишларининг устувор йўналишларида. Талабалар республика ва халқаро миқёсдаги турли танловларда муносиб натижаларга эришиб келмоқда. “Маърифат майдони” танловининг финал босқичида университетнинг “Ирфон” жамоаси учинчи ўринни эгаллаб, 20 миллион сўмлик мукофот билан тақдирланди.

“Ёшлар — гиеҳвандликка қаршимиз!” танловида “Умид” жамоаси учинчи ўринни

қўлга киритиб, 100 миллион сўмлик мукофотга сазовор бўлди. Шунингдек, “Амир Темир ворислари” танловида учинчи, “Тўмарис издошлари” танловида эса иккинчи ўринга муносиб кўрилди. Бундай натижалар ёшларнинг билими ва истеъдодини намоён этиш учун яратилаётган имкониятлар билан бирга уларнинг ўз устида ишлашга интилиши тобора кучайиб бораётганидан далолат беради.

Ёшлар билан ишлашда уларнинг ижтимоий муаммоларини ўрганиш ва манзилли ҳал этиш алоҳида аҳамият касб этади. Вазирлар Маҳкамасининг 2026 йил 28 январдаги тегишли қарорига асосан февраль-июнь ойларига 165 талабага 40 миллион 750 минг сўм миқдорда субсидия ажратилди. Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш, ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш ҳамда ижтимоий фаоллигини ошириш мақсадида ҳамкор ташкилотлар билан 40 дан ортқ маънавий-маърифий ва профилтак тадбир ташкил этилди. Ёшларнинг мураккабларини тезкор қабул қилиш ва муаммоларини ўрганиш учун махсус телеграм-бот ишга туширилди. Бундай

ёндашувдан асосий мақсад талабаларнинг ўз муаммоси билан ёлғиз қолиб кетмаслигини таъминлашдир.

Ёзги таътил даврида ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этишга қаратилган “Долзарб 90 кун” лойиҳаси доирасидаги ишлар ҳам изчил давом эттирилди. Жумладан, ёшларни спорт, маданият, ижодкорлик ва жамоатчилик тадбирларига кенг жалб этиш, ижтимоий фаоллигини ошириш ҳамда соғлом турмуш тарзини тарғиб қилишга алоҳида эътибор қаратилди.

Мазкур ташаббуслар университетда йўлга қўйилган “Ёшлар кунинг”, “Спорт куни”, вело-марафонлар, спорт мусобақалари ва маънавий-маърифий учрашувлар билан уйғунлаштирилди. Бу эса ёзги таътил даврини ёшлар учун шунчаки дам олиш эмас, балки янги билим, кўникма ва тажриба орттириш даврига айлантиришга хизмат қилди.

Бугун ёшлар билан ишлаш самардорлигини фақат ўтказилган тадбирлар сони билан баҳолаш етарли эмас. Асосий мезон тадбир ва лойиҳанинг талабалар ҳаётдаги амалий натижаси, хусусан, дунёқараш, билим, касбий ривожланиш, соғлиқ ва ижтимоий фаолликка кўрсатган таъсиридир. Шу нуқтаи назардан, Бухоро давлат университетининг ёшлар билан ишлаш тизимида тадбирларни мазмунан бойитиш, профилактик ишларни манзилли ташкил этиш, талабалар ташаббусларини қўллаб-қувватлаш, кафедралар фаолиятини рағбатлантириш, рақамли имкониятлардан фойдаланиш ва ёшларнинг индидуал эҳтиёжларига эътибор қаратиш каби йўналишларга устувор аҳамият берилмоқда.

Келгусида “Китобхон талаба”, “Менинг ташаббусим”, “Халолик ҳафталиги”, “Хуқуқ билимдонлари”, “Янги Ўзбекистон бунёдкорлари”, “Чемпионлар мактаби” каби лойиҳаларни кенгайтириш, спорт захирасини мустаҳкамлаш, талаба қизларнинг илм-фан, инновация ва ижтимоий ҳаётдаги иштирокини ошириш кўзда тутилган. Чунки бугун университет аудиториясида тахсил олаётган ёшлар эртанги куннинг олимлари, педагоглари, муҳандислари, тадбиркорлари, давлат ва жамият бошқарувида фаол иштирок этадиган мутахассислардир. Уларнинг ҳар бирига яратилган имконият мамлакат келажагига киритилган сармоядир.

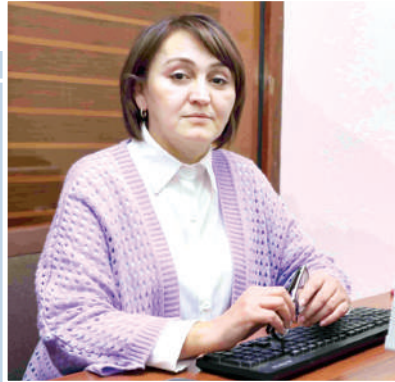

Инсон ҳаётида нима воқеалар бўлмайди дейсиз. Мен қатори ёши кексалар собик иттифоқ даврида туғилган бўлсак-да, кўп қийинчиликларни бошдан ўтказдик. Бироқ ота-онамиз ҳеч қачон нолимасликни, сабрнинг муқофоти борлигини болалигимиздан қалбимизга сингдирган. Аввало, тинчлик, омонлик бўлсин дейишган. Шунинг учун дуо қилганимизда ҳамиша тинчлик-хотиржамлик бўлишини Аллоҳдан сўраб келганмиз. Чунки тинчлик бўлмаса, кўнгилга ҳеч нарса сиғмаслигини катта ёшдаги одамлар жуда яхши билади.

Яратганга беадд шукрлар бўлсин, бугунги кунда телевизорда кўриб, эши-таётганимиз — бахтсизликлар, айниқса, сувсизлик, очарчилик каби синовлар биздан анча узокда. Кечаси билан хавотирда ётмаймиз. Дарвозамиз очик қолиб кетса ҳам биров уйимизга бостириб қирмайди ва таҳдид қилмайди.

Бир пайтлар ёмғир, қор ёққанда лойга ботадиган чанг кўчаларимизга асфальт ётқизилди. Қишлоғимизнинг чекка жой-ларидagi уйларга ҳам тоза ичимлик сув келиб турибди. Аввалгидай фақат ўчоқда чой қайнатиб, овқат пишириш пайтлари аллақачон ўтиб кетди. Яшашимиз йилдан йилга яхшиланаяпти. Хуллас, яна такрор айтамин, тинчлик бўлса, одам қанча меҳнат қилса ҳам қарчмайди.

Миллий юксалиш сўзининг салмоғини ҳис қилиш учун ривожланган ва ривожланаётган мамлакатларнинг тарихий тажрибалари ҳамда тараққиёт йўлларини ўрганиш аини муддао. Қай бир халқ юксалиш учун фақат ва фақат олдинга интилган, янги марраларни забт этган ва яна олға ҳаракатланган бўлса, бамисоли денгиздаги кема кабилдир. У тинимсиз сузади, сузаверади. Улкан тўлқинларга, кучли шамолларга қарши туриб, денгизчиларнинг тақдирини-да елкасига ортомқлаганча олға бораверади. Бу ерда энг оғир тош ўрнини биргина нарса босиб туради: масъулият.

Зиёда АКБАРҚУЛОВА,
Республика Маънавият ва
матрифакт маркази
бош мутахассиси

Дунё XVII асрда яшаган нидерландиялик сайёҳ ва денгизчи Абел Тасмания ҳамда Янги Зеландия тарихи билан боғлиқ кашфиётлари орқали яхши танилди. Унинг бутун умри денгизга бағишланган. Тарихий манбаларда фаолияти давомида икки денгизчини жазолагани учун судлангани, шу сабабли лавозимидан четлатилгани, кейинчалик эса ўз вазифасига содиқлиги ту-файли ишига тикланиб, хизматдан нафақага чиққани, умрининг сўнгги кунига қадар ҳам билим, қўниқма ва тажрибаларини келгуси авлодга етказиш йўлида меҳнат қилгани ёзиб қолдирилган. Бироқ унинг тадқиқотларини

“Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока”
газеталари тахририяти” ДМ

МУАССИС:
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Салим ДОНИЁРОВ

Қабулхона: (71) 233-56-33
Эълолар бўлими: (71) 233-70-98

Тахририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етказиб берилиш учун обунани расмийлаштирган таъшилот жавобгар.
Газета тахририят компьютер марказида саҳифаланди.
Газетанинг полиграфик жихатдан сифатли чоп этилишига “ШАРҚ” НМАК масъул.
Босмахона телефони: (71) 233-11-07.

E-mail: info@yuz.uz
Веб-сайт: www.yuz.uz: (71) 233-47-05

Девонхона ва ишонч телефони:
(71) 233-56-60

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. Бюрогма Г-1046.
29213 нусхада босилди.
Ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А2.
Баҳоси келишилган нархда.

“ШАРҚ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Авазбек Худойкулов
Мусаҳҳис: Насиба Абдуллаева
Дизайнер: Хуришд Абдуллаев

Манзилими:
100060, Тошкент шаҳри,
Шаҳрисабз кўчаси, 85-уй

ЎЗА якуни — 23:40 Топширилди — 00:00

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

yuz.uz_news yuz.uz_news

Уйғоқ фикр

ПАХТА ИШИ ДЕБ...

ЁХУД ҲОЗИРГИ ДОРИЛАМОН КУНЛАР ОРЗУМИЗ ЭДИ

“Шундай дақиқаларда ўтган ҳаётимизни эсласам, юрагим увушиб кетади. Ҳеч ёдимдан чиқмайди: 1959 йил экан, онам бечора тандирга олов ёқиб, нон ёпиш учун тайёргарлик кўраётганида, пахта терими бошлангани сабаб бригадир ёниб турган ўчоққа сув сеппи, ўчириб кетган. Арзингизга ким қулоқ солади? Ҳеч ким! Нима эмиш, бригадир тепанинг топширигини бажариши шарт, пахта мавсумида уй-рўзгор юмуши биринчи ўринда турмасмиш.

Яна бир нарса эсимга тушиб кетди. Ўқувчию талабалар пахта терими бош-ланиши билан пахтанинг қулига айла-нардик. Уларга қўшилиб ўқитувчию

профессорларгача пахта теримига са-фарбар этилиб, кунлик терим режаси сўраларди. Мактаб ўқувчиси ва тала-балар далага пахта териш учун келди-ми, белгиланган режани бажариши, бажармаса штабга қақирилиб, албатта, жазосини олиши муқаррар эди. Овқат масаласи ҳам ўз ҳисобидан, тутунлик нон ва чойдан иборат бўлган. Яна туман марказига ишингиз тушса, йўлда орган ходимлари автобусдан тушириб, икки-уч кило бўлса ҳам пахта теришга маж-бурлашига нима дейсиз? Арзингизни бир айтиб кўринг-чи, улар сизга қулоқ солишадими? Йўқ!

Собиқ иттифоқ даврида кечкурун колхоз идорасида йиғилиш бўлиб, пахта тараётган бригадаларга колхоздан биттадан вакил тақсимланиб жўнати-ларди. Агар ўша вакил, бригадир режа-ни бажармаса, “пахтанинг душмани” номини олиб, дашном эшитарди. Ҳатто ишдан олинарди. Биз, газета тахри-рияти ходимлари ҳар шанба, якшанба кунлари бир жамоа бўлиб пахта тер-ганмиз.

Ниҳоят Президентимизнинг сиёсий иродаси билан мажбурий меҳнат син-гари иллатлар — 100 йиллик “пахта қулиг” бутунлай бекор бўлди. Мактаб

Тасман каби денгизчилар учун Ватан шун-чаки машаққатли саёҳат олдидадан ортда қол-ган соҳил эмас, балки қайтиш умиди бўлган ва ривожланган юртини кўриш истаги эди.

Биз мустақилликни қўлга киритиш осон бўлмаганига гувоҳ бўлган авлодимиз. Айни пайтда эса унга тўлақонли эгаллик қилиш учун улкан масъулият кераклигини ҳис этиб яшашга ҳам бурчлимиз. Мамлакатимиз мустақилли-гининг 35 йиллигига бағишланган тантанали маросимда давлатимиз раҳбари келгуси ўн йилликни миллий юксалиш даври деб ата-гани бежиз эмас. Унда инсон қадрини янада юксалтиришга қаратилган еттига миллий

Миллий юксалишнинг асосий кучи би-лим, бугунги кунда Ватанга хизмат қилиш-нинг энг катта майдонларидан бири айнан илм-фан соҳаси эканини бир вақтлар жуда оғир ижтимоий-иқтисодий шароитни бо-шидан кечирган Жанубий Корея мисолида яққол кўришимиз мумкин. Ушбу мамлакат қисқа тарихий давр ичида таълим, техно-логия, инфратузилма ва инсон капиталига йирик сармоялар киритиш орқали улкан ў-ғаришларга эришди, ўз тарихини, ўз тақди-рини ўзи яратди. Буларнинг барчаси ортида кўзга кўринмас, аммо ўта қатъий масъулият ётибди.

тарзини шакллантирадиган жамиятта ўтиш-ни мақсад қилдик. Халқона қилиб айтганда, касаликни даволашдан кўра, унинг олдини олишни муҳимроқ вазифа деб билияпмиз. Бу эса, ўз навбатида, профилактика, тўғри овқат-ланиш маданияти, жисмоний фаоллик, руҳий ва болалар саломатлиги ҳамда соғлом муҳит-га эътиборни кучайтиришни, ҳар биримиздан янада масъулиятроқ бўлишни талаб этади.

Ҳар қандай ривожланаётган мамлакатда “иқтисодий ўсиш” тушунчасининг муста-қиллик даври билан ҳамнафас бўлиши та-биий. Аммо эндиликда бу иборанинг “тех-нологик юксалиш” билан ёнма-ён қўлланила

технологик тадбиркорликни қўллаб-қувват-лаш, маҳаллий брендларни халқро бозорга олиб чиқиш, рақамли иқтисодиётни кенгай-тириш, сунъий интеллектдан самарали фой-даланиш ҳамда юқори малакали кадрлар тай-ёрлаш жараёнини энг устувор вазифаларга айлантиради. Уларнинг барчаси, энг аввало, юксак масъулиятни талаб қилади.

Шу кунга қадар биз табиат олдида фақат истеъмолчи макомида бўлиб келдик. Ҳозир-ги давр эса олдимизга табиат билан уйғун яшашдек қатъий талабни қўймоқда. Сув ва экологияга оид масалалар эндиликда фақат бир соҳанинг муаммоси эмас. Бу бевосита иқтисодиёт, қишлоқ ҳўжалиги, аҳоли сало-матлиги, шаҳарсозлик, энг муҳими, келажак авлод тақдири билан боғлиқ масала. Биз сув-га муносабатини ўзгартириш дегаанда фақат-гина янги технологиялар ўрнатишни эмас, аввало, инсонлар тафаккурини ўзгартиришни тушунишимиз лозим. Сув тежашни кундалик одатга, ҳаттоки миллий қадриятга айланти-ришимиз шарт. Тоza экология — биздан ке-лажак авлодга қоладиган энг бебаҳо мерос-лардан бири. Табиат олдидаги бурчимизни бажариш масъулиятини чуқур ҳис этишимиз эса келажак олдидаги қаримиздир.

Ҳар йили қўллаб қонунлар қабул қилина-ди. Аммо қонунни шунчаки қоғоздаги талаб эмас, кундалик ҳаёт меъёрига айлантириши-мизгина чинакам суд мустақиллиги ва қонун устуворлигини таъминлайди. Бу жиҳат мил-лий юксалишнинг алоҳида йўналиши си-фатида белгилаб қўйилган бўлиб, у миллий тараққиётимизнинг энг мустаҳкам пойдевор-ларидан биридир.

Ҳар бир фуқаро қонун олдида ўзини тўла-қонли ҳимояланган ҳис қилиши, тадбиркор қонун-қоидаларга қатъий риоя этиши ва ўз ҳуқуқи ҳимоя қилинишига ишониши, судга мурожаат қилган инсон эса фақатгина нати-жани эмас, аввало, адолатли жараёнини кути-ши лозим. Ана шундагина қонун қоғоздаги нормадан жамиятнинг ички маданиятига ай-ланади.

Миллий юксалишнинг ҳақиқий мезони қуруқ рақамларнинг ўзи эмас, ана шу ра-қамлар ортда турган инсоннинг реал ҳаёти ва тақдирidir. Қачонки, биз бир ёшининг си-фатли таълим олишига фақатгина бир инсон-нинг эмас, бутун мамлакат келажагига тикил-ган сармоя деб қарай бошласак, бир олинган камбағилликдан чиқишнинг шунчаки статис-тик кўрсаткич эмас, бутун бошли авлодлар тақдирининг ижобий томонга ўзариши деб билсак, бир олимнинг янги кашфиётини нав-батдаги оддий илимий мақола эмас, янги иқ-тисодий имкониятлар эшиги деб баҳоласак, суднинг адолатли қарорини битта ишнинг якуни эмас, жамиятда қонунга ишончининг мустаҳкамланиши деб қабул қилсак, миллий юксалишга бугундаоқ ўз ҳиссамизни қў-шаётган бўламиз.

Зеро, юқорида таъкидланганидек, муста-қилликнинг яна бир номи бу — масъулият.

МУСТАҚИЛЛИКнинг яна бир номи МАСЪУЛИЯТдир

дастур — билим ва малака, соғлом авлод, юқори технологияли иқтисодиёт, сув ва экология, қо-нун устуворлиги, маҳалла ҳамда халқро тинч-лик ва дўстлик йўналишлари белгилан берилди.

Президентимиз эълон қилган мажару етти дастур бизга нима беради?

Биринчи йўналиш — билимни миллий ка-питалга айлантириш. Миллий юксалишнинг янги босқичида асосий савол “Қанча киши таъ-лим олмоқда?” деб эмас, балки “Қанча инсон юқори сифатли билим ва кўниқмага эга бўл-моқда?” дея қўйилади. Демак, дипломлар со-нидан компетенцияга, таълим қамровидан таъ-лим натижасига, шунчаки маълумот беришдан мустақил фикрлайдиган инсонни тарбиялашга ўттиш даври бошланди. Бир сўз билан айтганда, бугунги мактаб битирувчиси эртанги меҳнат бозорида бемалол рақобатлаша олиши керак. Бугунги талаба эртанги технологияни ярата олиши лозим. Бугунги олим эса ўз тадқиқот-ларини ишлаб чиқариш ва жамият эҳтиёжлари билан бевосита боғлай олиши зарур.

Бугун дунёнинг кўплаб мамлакатлари-да “соғлом инсон — кучли миллат” ғояси-ни илгари суриш учун имкониятлар етарли бўлмаяпти. Шу маънода, сўнгги йилларда юртимизда тиббиёт соҳасига ажратилаётган маблағ сезиларли даражада ошгани алоҳида эътирофга лойиқ. Бугун энг чекка маҳалла-ларимизда ҳам аҳолига сифатли тиббий хиз-мат кўрсатиш бўйича қилинаётган ишлар ва ислохотларнинг амалий натижаларига бар-чамиз гувоҳ бўлиб турибмиз. Янги тиббиёт муассасалари барпо этилиб, мураккаб диаг-ностика ва даволаш усуллари ўз юртимизда йўлга қўйилаётгани олдимизни яқин, муш-қулимизни осон қилмоқда. Мамлакатимизда ўртанча умр кўриш давомийлиги 1991 йилдаги 66,4 ёшдан 2025 йилга келиб 75,4 ёшга етгани ҳам улкан ижобий натижа. Бироқ биз фақат бу билан чекланиб қолмаяпмиз. Янги дастур тиббиёт олдидаги вазифаларни янада кенгай-тирмоқда. Эндиликда биз шунчаки касаллик-ни даволайдиган тизимдан соғлом турмуш

бошлаши чинакам замон талабига айлан-ди. Келажақда мамлакатлар табиий ресурслари билан эмас, балки билим ва технологиялар-ни қай даражада бошқара олиши билан ўза-ро рақобатлашади. Ўзбекистон иқтисодиё-тига жалб этилаётган хорижий инвестиция ҳажми сўнгги йилларда сезиларли даражада ортгани, юртимиз ялпи ички маҳсулоти 160 миллиард долларлик маррага етishi кутти-лаётгани миллий юксалишнинг асли иқтисо-дий мазмунини намоён этади. Яъни бу арзон ишчи кучига эмас, балки юқори меҳнат уну-мдорлиги, илгор технологиялар, инновация ва инсон капиталига таянган кучли иқтисодиёт барпо этишга қаратилган стратегиядир. Бу эса, ўз-ўзидан, илм-фан билан ишлаб чиқа-риш ўртасидаги боғлиқликни мустаҳкамлаш,

ГАЗЕТАДАГИ МАТЕРИАЛЛАРНИ ЛОТИН ЁЗУВИГА
АССОЛАНГАН ЎЗБЕК АЛИФБОСИДА ЎҚИШ
УЧУН МАЗКУР QR-КОДНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ.

